

עין משפט
גד מצוה

ח א מיי פיו מהלכות תרומות הל' ו סמג לאון רבו:
ט ב מיי פ"ב מהלכות גביה הלכה ד סמג עשין עא טו"ע ח"מ סימן שג:

מוסף רש"י

דין ארבע מיתות. דין שמים שהוא דוגמתו (טוסה ח) פורענות בדי שמים הדומה למיתה שהוא ממויב זה (סנהדרין זל). או נופל מן הגג. דומיא דסקילה דתנן בית הסקילה היה גובה שמי קומות אחד מן העדים בל ודחפו כו' (סנהדרין ח) ובעי' סנהדרין זל. או חיה דרתת. ארי דורסו כפצירו ומפילו לארץ וגם זה דומה לנסקל (טוסה ח) או נחש מוכישו. דקלי ליה ויהרא, ארס של נחש שרופו (סנהדרין זל). או גמסר למלכות. ומיתת מלכות, ממזין את ראשו כסיף, והרג ממי סיף הוא בסורכני. כומל"ט, והוא חולי גברות (טוסה ח).

ל:

דִּין ד' מיתות לא במל'ו. וא"ת והא אמר בהשוכר את הפועלים (ב"מ פג.): בההוא דוקפיהו ואע"פ שהיה חייב סקילה שצעלו הוא ובנו נערה המאורסה וי"ל כשצעל בנו תחלה ואח"כ הוא דהוי צעולה והרי הוא בחנק אבל קשה דחזינן כמה עבריינים ועודדי עבדות כוכבים שמתים על מטותם ויש לומר דע"י תשובה הקצ"ה מייקל ולפעמים מוחל לגמרי או זכות תולה לו ואינו נפרע ממנו בחייו וצפ' אחד דיני ממונות נחש הוא לפי שהחמיר עליו יותר: **וְר' שאבץ** תרומה לאבבי פטור. ואוכל תרומה בשוגג והיזיד במעילה לרבי דלמר במיתה (פסחים דף גג.) דחייב גזירת הכתוב הוא וא"ת לאבבי דפטור חייבי מיתות בידי שמים אי ר' נחויא ס"ל כרבי דלמר היזיד במעילה במיתה אמאי תניא בפרק כל שעה (פסחים דף טט. ושם) האוכל חמץ של הקדש במועד יש אומרים לא מעל ואמרינן מאן י"א רבי נחויא בן הקנהו והא כיון דגלי רחמנא גבי הקדש דלא שייך קיס ליה (א) דאס לא כן אין לך ארס שמועל בהקדש א"כ צפסק נמי דאיכא כרת ליחייב ולא הוה לן למימר דקיס ליה דדרבה מיניה וכו"ת במיתה דהקדש דוקא גלי רחמנא דלא אמרינן דקיס ליה דדרבה מיניה אבל התם דהוי צפסק דאיכא כרת לא גלי קרא א"כ הא דתנן התם (שם דף גג.) האוכל תרומת חמץ צפסק בשוגג משלם קרן וחומש במזיד פטור מן התשלומין ומפרש בגמ' במזיד פטור דקיס ליה דדרבה מיניה כרבי נחויא והשאת בשוגג נמי ליפטור משום כרת דפסק דאפי' בשוגג אמרי' דקיס ליה דדרבה מיניה כדלמרינן לקמן בפירקין (דף נה.) אלא ע"כ משום דגלי רחמנא במיתה דתרומה בשוגג דלא אמרינן קיס ליה דדרבה מיניה וה"ה כי איכא כרת ולא אמרינן דוקא במיתה דגלי גלי אבל כי איכא כרת לא וי"ל דשאני שוגג דתרומה משום דתשלומין

דידיה כפרה ולא ממנא כדלמרינן במסכת תרומות (פ"ו מ"ה) דאס רבה כהן למחול אינו יכול למחול משום דלא הוי ממון אלא כפרה ואפילו אוכל תרומת עצמו דלא גזל מידי משלם כפרה לעצמו וחומש לכהן ולכך לא שייך קיס ליה דדרבה מיניה לפטורו מכפרה אבל קרן וחומש של הקדש אינו משום כפרה אלא משלם ממון שגזל הקדש ומדע דבתרומה חייב משום דכפרה הוא ולא משום כיון דגלי גלי דהא לרצא דלא פטור במיתה מטעם דקיס ליה דדרבה מיניה מאי טעמא לא מיפטור אוכל תרומת חמץ צפסק אלא ודאי משום כפרה הוא) וא"ת והא דתנן בפרק נושאין (יבמות דף טט:) כהנת שנתעבר ולדה בולד שפחתה ושחררו זה את זה וכן ספק בן תשעה לראשון או בן ו' לאחרון דלמרינן אס אכלו בתרומה אין משלמין קרן וחומש ואמאי כיון דכפרה הוא ליחייבו מספק וי"ל דולאי לריבין להפריש אבל אין נותנין לכהן ולפי זה לריך לומר שהכפרה תלויה בהפרשה והא דאין הכהן יכול למחול היינו לענין שלא יהיה לריך להפריש אבל לאחר שהפריש יכול למחול לו שיהא שלו: **וְלֵאבִי**י פטור והאמר רב חסדא בו'. הכי נמי הוה מני לאקשוי אמתניתין דכל שעה (פסחים דף גא:) דקתני פטור מן התשלומין לפי מה דמוקמינן לה כרבי נחויא בן הקנה: **א**י דמצי לאהדורה ניהדרה. וכי לא מיהדר חייב דמיתה לא פטרה ליה דלא אחיא עד דבלע לגמרי: **וְאִי** דלא מצי לאהדורה אמאי חייב. פירש בקונטרס אמאי חייב מיתה וקשה לר"י דלוקן כגון שמרצונו מניה לו לתחוב דהשתא ודאי חייב מיתה אע"ג דלא מצי לאהדורה וממון נמי לא מייחבי כיון דלא מצי לאהדורה אלא על הגאח גרונו ומעיו וההיא שעתא קיס ליה דדרבה מיניה וגראה לר"י דה"פ אמאי חייב ממון והרי הוא לא גזול ואהנאחו לא מייחבי דאע"ג דלמרי' (ב"ק דף קיא:) גזל ולא נתייאשו הצעלים וצא אחר ואכלו רבה מזה גובה כו' היינו דוקא לפי שהדבר הגזול ישנו בעולם בשעה שזה שני גזולו אבל הכא דבשעה שזה נהנה ממנו כבר הוא אבוד מן העולם שהוא במקום דלא אפשר לאהדוריה אין לו על בעול כלום ויוריב"א מפרש כשיטת רש"י ופשיטא ליה להשם דליירי כשתחוב לו בע"כ דכשתחוב לו מרצונו מיד כשמשים בפיו ולא אהדרה קנאה מיד להתחייב באונסין ואין באין כחאד דמסתמא מניחה בפיו ואח"כ תחוב לו באצבעו או בכוש ואת"ל שהוא צראש הכוש מתחלתו ועד גמר בית הבליעה מ"מ קונה אותו בפיו להתחייב באונסים אע"ג דיכול לנתקו ולהביאו אאלו *דדוקא לענין הגט אמרי' היכא דיכול לנתקו דלא הוי גט משום דבעינן כריתות והא אגידא ביה אבל לענין זכיה אשכחן צפ"ק דב"מ (דף ט. ושם) טולית חזיה על גבי קרקע וחזיה על גבי העמוד והגגיה חזיה שעל גבי קרקע דלא קני מטעם שיכול לנתקה ולהביאה אאלו וכיון שאינו זוכה מטעם זה ה"ה דאינו מגרע זכית האחר שהוא מונח בתוך ידו או בתוך פיו מטעם זה ועוד דלכל הפחות קונה מחנה כמו שנים שהגביו מציאה ולכך פשיטא ליה להש"ס דבאונס מיירי וה"פ אנוס הוא ופטור ממיתה וממון דאנן סהדי דלא ניחא ליה באכילת אסור: **ל**א צריבא דמצי לאהדורה ע"י ידי הדחק. והשתא ליכא למימר דניהדרה דאין מרויחין צעלים בכך דכבר נמאסו הלכך ליכא חיוב ממון אלא ע"י הגאח מעיו ולא באין כחאד ואע"ג שחצירו גולה הואיל ויכול להחזירה הויא כמו שהיא צעין והרי הוא בולעה ונהנה בה ואס תאמר והא אמרינן בפרק בזהמה המקשה (חולין דף עב.) גבי טומאה בלועה ׀דלא מטמאה לא משום דלא חזיא דנהי דבפניו לא חזיא] שלא בפניו מיחוא חזיא א"כ אי הוה מהדר לה הויא חזיא וי"ל כגון דמעיקרא לא הוי בה כי אס שוה פרוטה או מעט יותר ועמה שנתקלקלה קאת אינה שוה פרוטה ואפילו אי זה נהנה וזה לא חסר פטור *מ"מ כיון דשוין כל שהוא או מייחבי בכל כדלמרינן התם (ב"ק דף כ:) משום דא"ל את גרמת לי היקפא ימירתא מייחבי בכל הנאה או משום שחוריתא דלשיתא מיחבי לכולי עלמא בכל וריב"א פי' דמיירי אפי' באוכלין דלא מאיסי וכיון דתחב לו בצית הבליעה ובלע ונהנה מיד חשוב באין כחאח אע"פ שאין כחאד ממש כדאשכחן בסוף פרק ד' אחין (יבמות דף גג. ושם) דמפרש צעל מוס ששמש צטומאה דלחו בדי הדדי כגון שחתך אצבעו בסכין טמאה אע"פ שאי אפשר שלא יגע בסכין קודם שיחתוך: **ר**ב אשי אמר בור שאבץ תרומה משל'ו וקרע שריארי' בו'. פ"ה דסגיגה ליה לרב אשי דמיתה לוח ותשלומין לוח פטור ופליג אדרבא דלמר דאמר קמא דסנהדרין (דף י. ושם) פלוני צא על בת פלוני והחמו נהרגין ומשלמין ממון לוח ונפשות לוח *פ"י ממון לבת שרצו להפסיד לה כתובתה ונפשות לוח שאומר שצא עליה ואין נראה ודאי חשיב אכילת תרומה וקריעת שיראין ממון לוח ונפשות לוח א"כ תקשי ליה לרצא הא דתנן בהמניח את הכד (ב"ק דף גד: ושם) והוא

אלו נערות פרק שלישי כתובות

דין ד' מיסות. עוגש דוגמתם: **נופל מן הגג**. דומה לנסקל שדוחפין אותו מבית הסקילה לארץ דגובה ד' קומות היה כדלמרי' בנגמר הדין (סנהדרין דף מה:). **חיה דורספו**. ארי מפילו לארץ והורגו בדריסה: **נחש מנישו**. והארס שורפו: **נמסר למלכות**. והן ממזין ראשו בסיף כי כן דרך המומתין על ידיהן וזו היא מיתת סיף: **סרוגלי**. אסכרא והוא בגרוץ. מלג"ט: **מן האיש הכוא**. שהוא חייב מיתת ב"ד: **ושמתי אני אס פני והכרתי**. למדנו שהכרת במקום מיתה וחילופה: **זר שאכל תרומה**. במזיד הוא במיתה בידי שמים ולא בכרת. כרת הוא חורעו נענשין דכתיב (ויקרא כ) עריירי יחיו: **לאבבי פטור**. מתשלומין דנפקא ליה מחסון בידי שמים וכל אסון במשמע בין במיתה בין בכרת: **ולאבבי פטור**. בתמיה. נהי נמי דמיתה בידי שמים פוטרת מתשלומין אבל היכא דלכיל תרומה דגזילה מי מיפטור הא כיון דלאגבהה קניה וחייב בתשלומין ואפילו תשרף ומתחייב צנפשו לא הוי עד דלכיל לה: **שפסח לו חצרו**. דלא אגבהה ולא קניה ולא מייחבי בתשלומין אלא בצליעתו מתחייב דמי הניית מעיו ולא דמי כולה וצהיהא שעתא חיוב מיתה נמי איכא: **איבעי ליה לאהדורה**. וכי לא אהדרה מההיא שעתא אחיו מוזיק לה דראשון לאו מידי עבד ולא נתחייב לכהן כלום: **ואי דלא מלי לאהדורה אמאי חייב**. מיתה אנוס הוא: **ע"י הדחק**. דאי נמי אהדרה ממאסא ולא חזיא לצעלים הלכך מגזל לא גזלה אמאי קא מחייבת ליה בתשלומין אהנאח גרנו ומעיו ההיא שעתא חיוב מיתה איכא: **משקין של תרומה**. ולא תדקקה לשנויה בצית הבליעה אלא מכיון שמתבה לתוך פיו אימאסא לה ולא מנזית לאיחויבי משום גזילה דהא לא חזיא למדי אלא אהניית גרונו ומעיו מיחייב ומיתה ותשלומין צאים כחאד: וקרע

מסורת הש"ס

א) ווא"ת כיון דלעג ליה נתקלקל והיך חייב מו עלה כדלמר פ"ק דכריתות זדף א) הכן שכן שמן של תרומה בן בתו ישראל מתעגל בו ואינו חושש וי"ל דהתם ודאי נתקלקל שכבר נגמרה כל האתמו אבל הכא לא נגמרה כל האתמו בלעיקה לחודיה. ת"י, א) נשי חוס' בנא קמא כ: ד"ה הא, א) ויטער יש לטות דכפרה הוי מדפטורי לאבבי מוזיד בתרומה ואע"ג דגלי רחמנא גבי שוגג דלא אמרי' קיס ליה דדרבה מיניה במיתה דתרומה אלא ודאי משום כפרה הוא ויש לדחות דשאני שוגג דתרומה לפי שמיש שהוא חמור שמעלם חומש. ת"י, ד) נפי ריב"א לא יתישב במקון דקאמא אי בעי גחין ויכיל. ת"י, ט) וור"ס פירש כיון שהוא במקום דלא מצי לאהדורי אלא ע"י הדחק כבר נהנה גרזו ובאין כחאד וא"ת והיך יתחייב ממון כיון שמתב לו באונס וי"ל כיון דמצי לאהדורה ע"י הדחק ולא הדרה מנח ליה בהנאה זו. ת"י, ו) נפי ממון אכא שניו להפסידו מתיה כנ"ל. מהרש"א, ו) ויטער דלכתי מאי איכא בין רבא לאבבי דאפי' אי הוי סבר רבא דליף מאסון אסון הוי מייחבי כיון דהוי ממון לוח ונפשות לוח. ת"י,

תורה אור השלם

א. ואם העולם יעלימו עם דתאָרץ את עיניהם מן האיש ההוא בתחו מורעו למלק לבלתי קמות אותו: ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו והבכרתי אותו ואת כל הזנים אחריו לנזות אחרי המלק מקרב עצום: ויקרא כ ד-ה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואי רב' דדוקא לענין הגט. ממהו לי הא להדיא איתא בן ב"מ ז ע"א ונלע"ג: ד"ה לא צריבא וכו' פ"ם כיון דשוין כל שהוא. ע"י צפ"ק דף כ ע"ב מודה הא איתענית:

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה זר וכו' קיס ליה דברבה מיניה דלס:

לעיו רש"י

ב)ו"ן מלג"ט. דלקת שקדים מוגלגית.